

OMGEVINGSPLAN FLEVOLAND2006

Toekomstverkenning Flevoland

Inhoud:

1. Inleiding	3
2. Drie scenario's	4
3. Variant Eigen Behoeft.....	5
4. Middenvariant	7
5. Variant Groei Plus	9
6. Ruimtegebruik 2005-2030	12
7. Achtergrondinformatie tabellen	13
8. Relatie verstedelijkingsvarianten met CPB/RIVM scenario's en CBS-bevolkingsprognose	18
9. Literatuur	19
Tabel 7.1 Stedelijk gebied	13
Tabel 7.2 ontwikkeling infrastructuur	15
Tabel: 7.3 Bevolkingsomvang van Flevoland naar gemeente volgens de drie scenario's.....	16
Tabel 7.4 Landelijk gebied.....	17

1. Inleiding

De provincie Flevoland werkt aan een nieuw Omgevingsplan. Het plan geeft de kaders en doelstellingen voor de periode 2007-2012 en geeft een doorkijk tot 2030 en op enkele onderwerpen tot 2050. Het planproces is begonnen met de publicatie van de Contourennota in het najaar van 2004. De nadruk bij de herziening van het plan zal liggen op het beleidskader voor de korte en middellange termijn. Toch is het van groot belang om ook voor de langere termijn in beeld te houden welke ontwikkelingen er op ons af komen. Als inspiratie is in april 2004 het boekje "Toekomstperspectieven Flevoland" gepubliceerd. Dit boekje schetst een aantal beelden van mogelijke (gewenste) kwalitatieve ontwikkelingen. De hier voor u liggende Toekomstverkenning geeft een globaal kwantitatief beeld van die ontwikkelingen, uitgewerkt in drie varianten. De basisvariant gaat uit van het vigerende beleid. De andere varianten leggen hier een aantal mogelijke ambities bovenop.

Het belangrijkste doel van deze verkenning is om de bandbreedte te bepalen waarbinnen discussies over het Omgevingsplan gevoerd kunnen worden. Sterk bepalend voor de bandbreedte zijn ontwikkelingen als het al dan niet aanleggen van de Zuiderzeelijn en de mate waarin andere partners in de Noordvleugel van de Randstad erin slagen hun eigen opgaven te realiseren en hoe het Rijk verdere groei in Flevoland mogelijk wil maken.

In deze verkenning wordt gezien wat de verschillende bevolkingsscenario's betekenen voor de beleidsterreinen binnen het Flevolandse omgevingsbeleid. Als zodanig is het een basisdocument voor de discussie over de langere termijn en de gevolgen daarvan voor de kortere termijn.

Het voorspellen van ontwikkelingen op de langere (>5 jaar) termijn is lastig en kent een grote mate van onzekerheid. Om de toekomst toch te verkennen, worden vaak scenarioanalyses toegepast. Scenario's zijn geen voorspellingen, maar mogelijke, plausibele beelden van de toekomst, die pragmatisch en realistisch zijn opgesteld en een verkennend karakter hebben. Scenario's geven een onderbouwde indruk van de bandbreedte waarbinnen toekomstige ontwikkelingen zich kunnen afspelen. Dat kan op een objectieve manier, door van wetenschappelijke gegevens uit te gaan, maar ook door parallelle ontwikkelingen in de diverse beleidsvelden met elkaar in verband te brengen en te relateren aan beleidskeuzes en -taakstellingen. Deze verkenning combineert beide benaderingen en geeft daarmee inzicht in de beleidsopgave waarvoor de provincie Flevoland zich gesteld ziet.

2. Drie scenario's

Als uitgangspunt voor de Toekomstverkenning zijn drie ontwikkelrichtingen uitgewerkt. Een basisscenario, Eigen behoefte genoemd, waarbij is uitgegaan van het vigerende beleid als verwoord in het eerste Omgevingsplan. De ontwikkeling in deze variant is gebaseerd op de eigen dynamiek, met als uitgangspunt de natuurlijke bevolkingsgroei, aangevuld met enige immigratie. De Middenvariant is gebaseerd op de cijfers die vooralsnog zijn opgenomen in de Nota Ruimte. Voor Almere wordt in deze variant aansluiting gezocht bij de middenvariant van het IOP Almere. De extra groei van Almere heeft invloed op het groeitempo van de overige vijf gemeenten. Het maximale scenario, Groei plus genaamd, is gebaseerd op het Noordvleugelprogramma waarin de regionale partners uitspraken doen over de totale ruimtelijke opgave en het Flevolandse deel daarvan. Dit komt globaal overeen met de opgave uit het Integraal Ontwikkelingsplan Almere en gaat daarmee uit van een instroom van buitenaf in combinatie met de eigen dynamiek. Dat betekent dat er in de periode 2010-2030 in Almere zo'n 70.000 woningen gerealiseerd moeten worden. De woningbouwontwikkeling tot 2010 ten behoeve van de Toekomstverkenning Flevoland wordt in alle drie de varianten gelijk verondersteld. E.e.a. is gebaseerd op de programma's en plannen die op dit moment worden uitgevoerd en voorbereid. Er is nog discussie over de Almeerse opgave tot 2010.

De bevolkings- en woningbouwontwikkeling wordt vervolgens gerelateerd aan de te verwachten en aan de noodzakelijke geachte werkgelegenheidsgroei. De provincie hanteert als ambitie dat in 2030 voor 90% van Flevolandse beroepsbevolking een baan in Flevoland beschikbaar is. Daarna wordt voor elk scenario bekeken wat de mobiliteitsontwikkeling en de bijbehorende benodigde infrastructuur is, wat de behoefte aan voorzieningen is en welke gevolgen er zijn voor water en milieu. Ten aanzien van de luchthavenontwikkeling zijn verschillende combinaties denkbaar. Deze vloeien, anders dan bij de overige infrastructuur, niet voort uit de mobiliteitsvraag in de provincie maar hebben te maken met de drukte en begrenzingen op Schiphol. In die zin is de ontwikkeling van de luchthaven autonoom te noemen. In deze scenariostudie is er echter voor gekozen om drie hypothetische toekomstbeelden ten aanzien van de luchthaven wel te beschouwen als samenhangend met de overige groei, om mogelijke ruimtelijke conflicten duidelijk te krijgen.

Tenslotte wordt er voor de drie scenario's gezien wat de effecten op het landelijk gebied zijn in termen van bedrijvigheid, leefbaarheid, natuur, milieu, waterhuishouding en landschap.

In paragraaf 7 worden de scenario's in tabelvorm naast elkaar gezet.

3. Variant Eigen Behoefte

Deze variant gaat uit van voortgezet provinciaal beleid. De veronderstelde woningbouwontwikkeling is in deze variant gebaseerd op de natuurlijke groei van het aantal huishoudens in alle gemeenten van Flevoland (zgn. eigen woningbehoefte) uitgaande van een verwaarloosbaar migratiesaldo. Dit mondt voor de jaren na 2010 uit in – gemiddeld – 2.000 woningen per jaar, waarvan 1.100 in Almere en leidt in 2030 tot een bevolkingsomvang van 477.000 inwoners, waarvan 235.000 in Almere.

In de Eigen behoefte variant is er een overaanbod aan geplande kantoorlocaties en bedrijventerreinen. Aandacht voor fasering en segmentering alsmede afspraken tussen gemeenten hierover zijn daarom van groot belang. Volgens een variant van het Centraal Planbureau zal de werkgelegenheid in 2030 met 49.000 banen gestegen zijn. De arbeidsplaatsenratio (beroepsbevolking/arbeitsplaatsen) ligt daarmee op 64%. Er zijn geen extra werklocaties nodig indien de voorziene harde en zachte plannen worden gerealiseerd volgens de provinciale taakstelling.

Bij het Eigen Behoefte scenario passen verschillende ontwikkelingen ten aanzien van de luchthaven – uitsluitend bezien vanuit de provinciale dynamiek zou een voortzetting van de huidige activiteit als business airport voor de hand liggen. Echter, een geringe groei van het aantal woningen in Flevoland kan ook betekenen dat er elders in de Randstad meer gebouwd wordt, wat de uitbreidingsmogelijkheden van Schiphol beperkt en daarmee groeikansen voor de Luchthaven Lelystad kan opleveren.

Met de groei van de bevolking en de werkgelegenheid in Flevoland zal ook de mobiliteit groeien. De sterkste groei komt voor rekening van de auto, de trein groeit sterk evenals langzaam verkeer (per fiets en te voet). Het streekvervoer verliest aan belang. Belangrijke trends en ontwikkelingen zijn:

- ICT/thuiswerken/telewerken/internetwinkelen: leiden tot ander verplaatsingspatroon in de tijd. Woon-werkverkeer in de spits neemt af. Meer verplaatsingen op andere momenten van de dag. Er lijkt geen afname van mobiliteit op te treden.
- Internetwinkelen leidt tot meer kriskrasverplaatsingen van bestelauto's (in stedelijk gebied)
- Vergrijzing: meer vrije tijd, meer recreatieve verplaatsingen
- Economische groei: tweede en derde autobezit neemt toe.
- Discussie prijsbeleid. Berekeningen geven aan dat reductie van mobiliteit met 12% mogelijk is.
- Goederenvervoer blijft sterk groeien

In het Eigen behoefte scenario neemt de mobiliteit toe met zo'n 75%. Dat betekent dat de provincie ervanuit gaat dat zelfs bij deze bescheiden groei een flink aantal infrastructurele voorzieningen moet worden getroffen. Waar het de Rijksinfrastructuur betreft gaat het om het verbreden van de Hollandse Brug, de aansluiting A6 – A9, de A6 Almere Stad West – Almere Buiten en Almere Buiten – Lelystad en de N/A50 (2x2). De provincie draagt zelf zorg voor de N23 (2x1 + capaciteitsuitbreiding Roggebot), de Hogering West en verdubbeling van de Nijkerkerbrug.

In het Eigen behoefte scenario is er sprake van vergrijzing. Er zal in 2030 een verdubbeling van de vraag in de ouderenzorg optreden. De jeugd zal minder snel groeien, een toename met zo'n 20% ten opzichte van 2005 is voorzien. Er is op dit moment al een achterstand in voorzieningen in Flevoland. Als de categorieën onderwijs, gezondheids- en welzijnzorg en cultuur en overige dienstverlening samen worden genomen dan blijkt dat het aantal banen van werknemers in Flevoland naar verhouding circa 33% lager ligt dan in Nederland. Als deze cijfers over langere tijd worden beschouwd dan blijkt dat het verschil tussen Flevoland en Nederland ongeveer even groot blijft. Er is dus hoe dan ook een forse opgave. Ten aanzien van het basisonderwijs zal in Noord en Midden Flevoland een geringe toename van het aantal scholen nodig zijn, terwijl er in Zuidelijk Flevoland sprake zal zijn van een bovengemiddelde groei. Het middelbaar Onderwijs laat twee processen van groei zien. In het (v)mbo een uitbreiding van de kwalificatiestructuur en daarnaast een natuurlijke groei van het aantal leerlingen. In Zuidelijk Flevoland is er een bovengemiddelde toename van het aantal leerlingen: dit heeft consequenties voor de accommodatie, terwijl de financieringssysteem problematisch is. In het hoger onderwijs zal er een geringe expansie zijn. Dit uit zich in een verbreding en versterking van de groene opleidingen in Dronten (groene cluster Lelystad-Dronten) en een bescheiden nevenvestiging van Windesheim (4-6 opleidingen hbo, duaal). Voor de voorzieningen voor ouderen(zorg) geldt dat hoe meer mensen des te meer vraag naar zorg (en wonen en welzijn e.d.) er zal zijn, waarbij ook nog de samenstelling naar leeftijd e.d. van belang kan zijn. Er speelt een aantal ontwikkelingen die gevolgen zullen kunnen hebben voor de toekomstige vraag naar zorg (onder andere kleinschaligheid van de aangeboden zorg, toenemend beroep op de eigen verantwoordelijkheid, "red jezelf", al dan niet met mantel(hulp) en technologische vernieuwingen.

Ten aanzien van milieu zijn er in het Eigen behoefte scenario slechts geringe problemen. Berekeningen wijzen uit dat de luchtkwaliteit in Flevoland hoogstwaarschijnlijk aan de normen zal blijven voldoen. Mogelijk is er in 2010 plaatselijk sprake van normoverschrijding nabij (stads)autowegen. Na 2010 zal dit door schonere vervoermiddelen geen problemen meer geven. Er wordt een lichte stijging van het aantal geluidgehinderde woningen door wegverkeer voorzien. Dit is te ondervangen door goede ruimtelijke planning en spreiding, maar ook sturing van verkeersstromen en maatregelen zoals stil asfalt en geluidwerende voorzieningen rond wegen en aan woningen. Ten aanzien van de overige milieuc compartimenten zijn er geen grote problemen te verwachten, al blijven er altijd aandachtspunten (geuroverlast, externe veiligheid, voorkomen bodemverontreiniging). De drie varianten zijn hierin niet onderscheidend. De waterkwaliteit zal bij toename van de bevolking beïnvloed worden met een evenredige toename van de emissies, onder andere door toename van het aantal riooloverstorten. Verstedelijking vraagt derhalve inspanningen op het gebied van riolering (basisinspanning), duurzaam bouwen (uitspoeling van materialen) en duurzaam beheer (o.a. terugdringen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen). De waterbergingscapaciteit in stedelijk gebied voldoet in Flevoland momenteel aan de eisen. Mits hier aandacht aan besteed wordt, bijvoorbeeld door voldoende open water (10%) geeft dit geen problemen. Beleidsdoelen op het gebied van duurzame energie vergen in deze variant enige extra inspanning om de gestelde percentages te halen. Het bouwgrondstoffengebruik ligt in deze variant belangrijk lager dan in de periode tot 2006.

Bijna driekwart van het landgebruik in Flevoland wordt momenteel ingenomen door landbouw. In de Eigen behoefte variant is er sprake van een geringe stedelijke druk op het landelijk gebied. Dat betekent dat de landbouw in Flevoland de ruimte zal behouden, waarbij de nadruk vooral ligt op landbouw georiënteerd op de wereldmarkt, met geconcentreerde of verspreide veehouderij, dit laatste afhankelijk van de ontwikkelingen in de mestwetgeving. Er is sprake van schaalvergroting en intensivering. In de EB-variant is er slechts gering draagvlak voor landbouw met verbreding van de bedrijfsvoering en menging met andere functies, omdat verondersteld wordt dat de impulsen vanuit stedelijk gebied die hiervoor noodzakelijk zijn zich niet in sterke mate voor zullen doen. Net als in het stedelijk gebied is er een aantal opgaven die autonoom zijn, dat wil zeggen dat ze in alle drie de varianten ongeveer gelijk zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor natuur, waar de Ecologische Hoofdstructuur een zelfstandige opgave is. De begrenzing hiervan is vrijwel compleet. Dit betekent dat er voor dit doel geen grote ruimteclaims meer komen waarmee in het nieuwe Omgevingsplan rekening gehouden dient te worden. Door de geringe stedelijke uitbreiding zal er maar beperkte behoefte aan extra groene uitloopgebieden zijn. Er is groei te verwachten in de sector recreatie en toerisme. Het landschap zal er anders uit komen te zien, door de schaalvergroting in de landbouw en door ontwikkelingen op het gebied van windenergie (minder en grotere molens). Water- en milieukwaliteit vormen aandachtspunten in het landelijk gebied. De Europese kaderrichtlijn water stelt eisen ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten die effecten op het landgebruik zullen hebben. In combinatie met de mestwetgeving zal dit gevolgen hebben voor de Flevolandse landbouw en invloed hebben op het soort bedrijvigheid: akkerbouw of veeteelt. Omdat de Flevolandse waterkwaliteit per gebied verschilt, is het waarschijnlijk dat de eisen of randvoorwaarden ook per gebied anders zullen zijn. De waterbergingsopgave is autonoom en bedraagt in alle varianten bergingsopgave 14 miljoen kubieke meter cf. de Stroomgebiedsvisie. De leefbaarheid op het platteland zal in de Eigen behoefte variant een zorgpunt blijven. Door afname van het aantal agrarische bedrijven komen er erven vrij. Omdat er geringe impulsen zijn om deze voor andere bedrijfsactiviteiten te benutten zullen deze voornamelijk worden gebruikt voor wonen. Het draagvlak voor voorzieningen in het landelijk gebied is in deze variant (te) gering.

4. Middenvariant

Deze variant komt voort uit de stellingname van het Rijk ten aanzien van de ontwikkeling van Almere zoals die voorsnog in de Nota Ruimte wordt verwoord. Voor Almere wordt in deze variant aansluiting gezocht bij de middenvariant van het IOP Almere, uitmondend in een woningbouwprogramma van 40.000 woningen in de periode 2010-2030, gemiddeld 2.000 woningen per jaar. Voor de overige vijf gemeenten wordt in deze variant uitgegaan van het gemiddelde van de woningaantallen uit de variant Eigen Behoeftte en de provinciale Woonvisie. Deze uitgangspunten leiden voor Flevoland in 2030 tot een bevolkingsomvang van 544.000 inwoners, waarvan 277.000 in Almere. Een deel van de woningbouw kan mogelijks buitendijks plaatsvinden.

De werkgelegenheid neemt in deze variant volgens het Centraal Planbureau toe met 58.000 banen, wat een verslechtering van de arbeidsplaatsenratio tot 64% zou betekenen. Een groei met 100.000 banen zou de ratio op 80% brengen. In deze variant is er de eerste tien tot twintig jaar sprake van een overaanbod aan geplande werklocaties. Na 2020 zijn er wel extra bedrijventerreinen (1.100 hectare netto/1.650 bruto) en kantoren (980.000 m²) nodig, als we de provinciale streefcijfers voor werkgelegenheid hanteren. Er is in toenemende mate sprake van “werken in de wijk” en combinaties van woon- en werkfuncties. Aandacht voor segmentering en fasering is ook in deze variant van groot belang. De luchthaven kan potentieel zorgen voor een impuls als het gaat om werkgelegenheid en zou in deze variant binnen de huidige Planologische Kernbeslissing kunnen groeien tot een capaciteit van 3 à 4 miljoen passagiers per jaar.

Met de groei van de bevolking en de werkgelegenheid in Flevoland zal ook de mobiliteit sterk groeien, in deze variant met zo'n 115%. De sterkste groei komt voor rekening van de auto, de trein groeit sterk evenals langzaam verkeer (per fiets en te voet). Het streekvervoer verliest aan belang. Belangrijke trends en ontwikkelingen zijn:

- ICT/thuiswerken/telewerken/internetwinkelen: leiden tot ander verplaatsingspatroon in de tijd. Woon-werkverkeer in de spits neemt af. Meer verplaatsingen op andere momenten van de dag. Er lijkt geen afname van mobiliteit op te treden.
- Internetwinkelen leidt tot meer kriskrasverplaatsingen van bestelauto's (in stedelijk gebied)
- Vergrijzing: meer vrije tijd, meer recreatieve verplaatsingen
- Economische groei: tweede en derde autobezit neemt toe.
- Discussie prijsbeleid. Berekeningen geven aan dat reductie van mobiliteit met 12% mogelijk is.
- Goederenvervoer blijft sterk groeien

Dat betekent dat de nodige infrastructurele voorzieningen moeten worden getroffen. Waar het de Rijksinfrastructuur betreft gaat het om het verbreden van de Hollandse Brug, de aansluiting A6 – A9, de A6 Stad West – Buiten en Almere Buiten – Lelystad en de N/A50 (2x2), capaciteitsuitbreiding A27 (Stichtsebrug) en tenslotte op het gebied van openbaar vervoer de IJmeerverbinding / Zuiderzeelijn. De provincie draagt zelf zorg voor de N23 (2x2 + capaciteitsuitbreiding Roggebot), de Hogering West, verdubbeling van de Waterlandseweg alsmede de Nijkerkerweg / Gooiseweg en verdubbeling van de Nijkerkerbrug.

Ook in dit scenario is er sprake van vergrijzing. De vraag naar ouderenzorg zal in 2030 met bijna 130% gegroeid zijn. De jeugd zal minder snel groeien, maar er zullen toch ruim 30% meer jongeren zijn dan vandaag. Er is op dit moment al een achterstand in voorzieningen in Flevoland. Als de categorieën onderwijs, gezondheids- en welzijnszorg en cultuur en overige dienstverlening samen worden genomen dan blijkt dat het aantal banen van werknemers in Flevoland naar verhouding circa 33% lager ligt dan in Nederland. Als deze cijfers over langere tijd worden beschouwd dan blijkt dat het verschil tussen Flevoland en Nederland ongeveer even groot blijft. Er is dus hoe dan ook een forse opgave. In deze variant loopt de groei van het basisonderwijs uiteen van een gemiddelde groei in Noordelijk Flevoland tot een bovengemiddelde tot forse groei in Zuidelijk Flevoland. In het middelbaar (beroeps)onderwijs is een versnelde uitbreiding van de kwalificatiestructuur gewenst en is er sprake van gemiddelde tot bovengemiddelde toename van het aantal leerlingen. Huisvestings- en financieringsproblematiek vormen een bedreiging voor het realiseren van de gewenste groei. Op het gebied van hoger onderwijs is er in deze variant in Midden Flevoland draagvlak voor een volwaardige nevenvestiging van Windesheim (6-8 opleidingen op hbo-niveau), completering en uitbreiding van de groen/blauwe kolom met wetenschappelijk onderwijs en koppeling met de aanwezige kennisinstellingen (RIZA, Rijkswaterstaat, Geomaticapark, Nisa). In Zuidelijk Flevoland is er draagvlak voor een regulier hbo-aanbod en innovatieve opleidingen (min. 8 hbo plus min 3 wo-opleidingen). Er zal in bescheiden

mate sprake zijn van aanzuigende werking op studenten buiten de provincie en van aanzuigende werking voor economische activiteiten, met accent op Techniek, Ondernemerschap, Zorg en ICT.

Voor de voorzieningen voor ouderen(zorg) geldt dat hoe meer mensen des te meer vraag naar zorg (en wonen en welzijn e.d.) er zal zijn, waarbij ook nog de samenstelling naar leeftijd e.d. van belang kan zijn. Er speelt een aantal ontwikkelingen die gevolgen zullen kunnen hebben voor de toekomstige vraag naar zorg (onder andere kleinschaligheid van de aangeboden zorg, toenemend beroep op de eigen verantwoordelijkheid, "red jezelf", al dan niet met mantelhulp) en technologische vernieuwingen. Ook voor de voorzieningen voor jeugdzorg en -beleid geldt dat hoe meer jongeren des te meer vraag naar accommodaties, activiteiten e.d. Ook hier kan de samenstelling van belang zijn, naast leeftijdscategorie ("peuters vragen andere voorzieningen dan pubers"), bijvoorbeeld herkomst (allochtoon, autochtoon?) en landelijk gebied (draagvlak) vs. stedelijk gebied.

Ten aanzien van milieu zijn er in de Middenvariant beperkte problemen. De luchtkwaliteit in Flevoland zal waarschijnlijk aan de normen blijven voldoen. Mogelijk is er in 2010 plaatselijk sprake van normoverschrijding nabij (stads)autowegen, maar na 2010 zal dit door schonere vervoermiddelen geen problemen meer geven. Er wordt een stijging van het aantal geluidsgehinderde woningen door wegverkeer en door de luchthaven voorzien. Dit is deels te ondervangen door goede ruimtelijke planning en spreiding, maar ook door sturing van verkeersstromen en maatregelen zoals stil asfalt en geluidwerende voorzieningen rond wegen en aan woningen. Ten aanzien van de overige milieucompartimenten zijn er geen grote problemen te verwachten, al blijven er altijd aandachtspunten (geuroverlast, externe veiligheid, voorkomen bodemverontreiniging). De drie varianten zijn hierin niet onderscheidend. De waterkwaliteit zal bij toename van de bevolking beïnvloed worden met een evenredige toename van de emissies, onder andere door toename van het aantal riooloverstorten. Verstedelijking vraagt derhalve inspanningen op het gebied van riolering (basisinspanning), duurzaam bouwen (uitspoeling van materialen) en duurzaam beheer (o.a. terugdringen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen). De waterbergingscapaciteit in stedelijk gebied voldoet in Flevoland momenteel aan de eisen. Mits hier aandacht aan besteed wordt, bijvoorbeeld door voldoende open water (10%) geeft dit geen problemen. Beleidsdoelen op het gebied van duurzame energie vergen in deze variant enige extra inspanning om de gestelde percentages te halen. Het bouwgrondstoffengebruik ligt in deze variant lager dan in de periode tot 2006.

In de Middenvariant is er sprake van de nodige stedelijke druk op het landelijk gebied. Dat betekent dat de landbouw in Flevoland minder ruimte zal hebben. Toch zal de nadruk liggen op landbouw georiënteerd op de wereldmarkt, met geconcentreerde of verspreide veehouderij, dit laatste afhankelijk van de ontwikkelingen in de mestwetgeving. Er is sprake van schaalvergroting en intensivering. Er zijn echter wel kansen voor landbouw met verbreding van de bedrijfsvoering en menging met andere functies, vooral nabij stedelijk gebied. Een sterkere druk vanuit stedelijk gebied zal naar verwachting betekenen dat er ook meer behoefte zal zijn aan wonen in landelijk gebied. Dat betekent op zijn beurt dat vrijkomende erven eerder voor wonen of kleine bedrijven zullen worden ingezet, wat de leefbaarheid en het draagvlak voor voorzieningen op het platteland vergroot. Ook aan landelijk wonen zal behoefte zijn, wat de kleine dorpen een impuls kan geven. Een sterke toename van inwoners en woningen betekent een grotere vraag naar (duurzame) energie. Dit zal gevolgen hebben voor het landelijk gebied en het landschap, omdat er meer windenergie moet worden opgewekt (grotere, niet zozeer meer, molens). Ook andere energiebronnen komen dan in beeld, zoals de (grootschalige) teelt van biomassa.

De begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur is nu al vrijwel compleet. Dit betekent dat er voor dit doel geen grote ruimteclaims meer komen waarmee in het nieuwe Omgevingsplan rekening gehouden dient te worden. Uitrust en herbegrenzing zijn eventueel denkbaar. Door de stedelijke uitbreiding zal boscompensatie nodig zijn en is er behoefte aan extra groene uitloopgebieden, o.a. bij de robuuste zone in het middengebied. In de grote wateren is enige natuurontwikkeling denkbaar, als compensatie van het buitendijks bouwen. Er is flinke groei te verwachten in de sector recreatie en toerisme, deels wellicht ook in de vorm van buitendijkse ontwikkelingen. Het landschap zal er anders uit komen te zien, door de schaalvergroting in de landbouw, maar ook door functiemenging en het ontstaan van kleinschalige functies en door ontwikkelingen op het gebied van windenergie (minder en grotere molens) en biomassateelt. Water- en milieukwaliteit vormen aandachtspunten in het landelijk gebied. De Europese kaderrichtlijn water stelt eisen ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten die effecten op het landgebruik zullen hebben. In combinatie met de mestwetgeving zal dit gevolgen hebben voor de Flevolandse landbouw en invloed hebben op het soort bedrijvigheid: akkerbouw of veeteelt. Omdat de Flevolandse waterkwaliteit per gebied verschilt, is het waarschijnlijk

dat de eisen of randvoorwaarden ook per gebied anders zullen zijn. De waterbergingsopgave is weliswaar autonoom en bedraagt in alle varianten 14 miljoen kubieke meter, maar bij bouwen in bergingsgebieden (Almere) is er een grotere opgave elders in het landelijk gebied.

5. Variant Groei Plus

De veronderstelde woningbouwontwikkeling is in deze variant gebaseerd op een zeer forse toename van het aantal huishoudens in alle gemeenten van Flevoland. Met forse migratiestromen richting Flevoland en met de aanwezigheid van een Zuiderzeelijn die vanaf circa 2020 operationeel zou kunnen zijn. Dit mondt voor de jaren na 2010 uit in – gemiddeld – 5.400 (tot 2020) à 5.800 (vanaf 2020) woningen per jaar, waarvan 3.500 in Almere en leidt voor Flevoland in 2030 tot een bevolkingsomvang van circa 647.000 inwoners, waarvan 347.000 in Almere.

Voor Almere worden in deze variant de hoge aantallen uit het Integraal Ontwikkelingsplan Almere (IOP) gehanteerd. Dat is 70.000 woningen in de periode 2010-2030, gemiddeld 3.500 woningen per jaar bij een gelijkmatige verdeling over de gehele periode. Het beeld van de stad met 400.000 inwoners ligt daarom ook in dit scenario pas na 2030 in het verschiet.

Voor Lelystad en Noordoostpolder zijn voor de periode 2010-2020 eveneens de woningaantallen van de provinciale Woonvisie gehanteerd. Voor de periode 2020-2030 is verondersteld dat bij aanwezigheid van een Zuiderzeelijn, in welke vorm dan ook, hogere woningaantallen worden gerealiseerd. Voor Lelystad afgeleid van een aantal waarmee in 2030 circa 110.000 inwoners worden bereikt, uitmondend in ruim 10.000 woningen in tien jaar, gemiddeld iets meer dan 1.000 woningen per jaar. Genoemde 110.000 inwoners is een kleine 10.000 inwoners meer dan de bevolkingsomvang die bereikt wordt indien de woningaantallen van het (voorkeurs)scenario “Continue Groei Flevoland” uit de provinciale Woonvisie gehanteerd worden (gemiddeld 705 woningen per jaar), ook voor de periode 2020-2030. Het eerder wel eens genoemde aantal van 120.000 inwoners ligt ook in deze variant pas na 2030 in het verschiet. Voor Noordoostpolder is aansluiting gezocht bij de in de gemeentelijke visie 2030 (genoemde variant 2, met een aantal van 68.000 inwoners in 2030, uitmondend in circa 5.000 woningen in tien jaar, gemiddeld 500 woningen per jaar. Indien een eveneens in de gemeentelijke visie 2030 genoemde variant 3, met 85.000 inwoners in 2030, inclusief effecten van de Zuiderzeelijn, als basis zou worden genomen, dan mondt dat uit in een behoefte aan 12.000 woningen in de periode 2020-2030, gemiddeld circa 1.200 woningen per jaar. Maar ook dat aantal lijkt op grond van de huidige vooruitzichten te ambitieus om als uitgangspunt te hanteren. Een deel van de woningbouw zal buitendijks plaatsvinden, met name in Almere en Lelystad.

Voor werkgelegenheid kunnen de prognoses van het Centraal Planbureau worden afgezet tegen de taakstellende cijfers die de provincie heeft vastgelegd in het REOF en de Nota Economie. Dit laat zien hoe groot de benodigde beleidsinspanning is om de taakstelling te halen. Zeker in deze variant valt op dat het CPB voor Flevoland bescheiden groeicijfers hanteert: een toename met 75.000 banen zou betekenen dat de arbeidsplaatsenratio sterk afneemt tot 59%. Voor het behalen van een ratio van 90% in 2030 zijn in deze variant 175.000 extra arbeidsplaatsen nodig. In deze variant moet er extra ruimte voor bedrijvigheid worden gepland, waarbij de opgave wordt beïnvloed door de mate van zorgvuldig ruimtegebruik. Het gaat om 2.100 hectare bedrijventerrein (netto, bruto 3.150 hectare) en 1.400.000 m² kantoren. Ook hiervoor geldt trouwens dat dit pas vanaf 2015-2020 gaat spelen. In deze variant zal er in flinke mate sprake zijn van werkgelegenheidsontwikkeling buiten de traditionele werklocaties, zoals “werken in de wijk” en andere combinaties van woon- en werkfuncties. De luchthaven zou in deze variant kunnen groeien tot zo'n 5 miljoen passagiers per jaar, wat overeenkomt met 5.000 directe arbeidsplaatsen. Dat betekent dat de huidige Planologische Kernbeslissing niet langer toereikend is. Indien de luchthavenontwikkeling samengaat met een sterke bevolkingstoename in de provincie heeft dit wel enige gevolgen voor de hinder door het vliegverkeer. De mobiliteit zal sterk groeien, met 150%. De sterkste groei komt voor rekening van de auto, de trein groeit sterk evenals langzaam verkeer (per fiets en te voet). Het streekvervoer verliest aan belang. Belangrijke trends en ontwikkelingen zijn:

- ICT/thuiswerken/telewerken/internetwinkelen: leidt tot ander verplaatsingspatroon in de tijd. Woon-werkverkeer in de spits neemt af. Meer verplaatsingen op andere momenten van de dag. Er lijkt geen afname van mobiliteit op te treden.
- Internetwinkelen leidt tot meer kriskrasverplaatsingen van bestelauto's (in stedelijk gebied)
- Vergrijzing: meer vrije tijd, meer recreatieve verplaatsingen
- Economische groei: tweede en derde autobezit neemt toe.

- Discussie prijsbeleid. Berekeningen geven aan dat reductie van mobiliteit met 12% mogelijk is.
- Goederenvervoer blijft sterk groeien

Dat betekent dat er veel infrastructurele voorzieningen moeten worden getroffen. Waar het de Rijksinfrastructuur betreft gaat het om het verbreden van de Hollandse Brug, de aansluiting A6 – A9, de A6 Stad West – Buiten en Almere Buiten – Lelystad en de N/A50 (2x2), capaciteitsuitbreiding A27 (Stichtsebrug) , de A30/N30 en tenslotte op het gebied van openbaar vervoer de IJmeerverbinding / Zuiderzeelijn en de Stichtselijn. De provincie draagt zelf zorg voor de N23 (2x2 + capaciteitsuitbreiding Roggebot), de Hogering (geheel), verdubbeling van de Waterlandseweg alsmede de Nijkerkerweg / Gooiseweg en verdubbeling van de Nijkerkerbrug. Tenslotte moet er capaciteitsuitbreiding worden gerealiseerd op de verbindingen Elburg/Harderwijk/Nijkerk, te bezien in relatie met de aanleg van de A30. De Amersfoortse lijn komt in dit scenario niet aan bod, maar komt bij verdere doorgroei van Almere na 2030 wel in beeld.

Het aantal ouderen en daarmee de vraag naar ouderenzorg neemt in dit scenario toe met bijna 170%. De jeugd groeit met 60%. Er is op dit moment al een achterstand in voorzieningen in Flevoland. Als de categorieën onderwijs, gezondheids- en welzijnszorg en cultuur en overige dienstverlening samen worden genomen dan blijkt dat het aantal banen van werknemers in Flevoland naar verhouding circa 33% lager ligt dan in Nederland. Als deze cijfers over langere tijd worden beschouwd dan blijkt dat het verschil tussen Flevoland en Nederland ongeveer even groot blijft. Er is dus hoe dan ook een forse opgave. In deze variant loopt de groei van het basisonderwijs uiteen van een gemiddelde groei in Noordelijk Flevoland tot een forse groei in Zuidelijk Flevoland. In het middelbaar (beroeps)onderwijs is een versnelde uitbreiding van de kwalificatiestructuur gewenst en is er sprake van gemiddelde tot bovengemiddelde toename van het aantal leerlingen. Huisvestings- en financieringsproblematiek vormen een bedreiging voor het realiseren van de gewenste groei. Op het gebied van hoger onderwijs is er in deze variant draagvlak voor een volwaardige Hogeschool en Universiteit van Flevoland: minimaal 10 hbo-opleidingen (regulier en innovatief) doorlopend in (10) wo-opleidingen of clusters rond regionale thema's als new towns, zorg, domotica (automatisering binnen de woning), ICT, beweging en recreatie, techniek, en ondernemerschap.. Dit impliceert een integratie van bestaande aanbieders gecombineerd met een uitbreiding. E.e.a. geïntegreerd in een Business, Science en Lifestyle campus, hetgeen betekent dat er tevens aandacht moet zijn voor studentenhuisvesting en voorzieningen.

Voor de voorzieningen voor ouderen(zorg) geldt dat hoe meer mensen des te meer vraag naar zorg (en wonen en welzijn e.d.) er zal zijn, waarbij ook nog de samenstelling naar leeftijd e.d. van belang kan zijn voor het benodigde palet aan zorg. Er speelt een aantal ontwikkelingen die gevolgen zullen kunnen hebben voor de toekomstige vraag naar zorg (onder andere kleinschaligheid van de aangeboden zorg, toenemend beroep op de eigen verantwoordelijkheid, "red jezelf", al dan niet met mantelhelp) en technologische vernieuwingen. Ook voor de voorzieningen voor jeugdzorg en -beleid geldt dat hoe meer jongeren des te meer vraag naar accommodaties, activiteiten e.d.. Ook hier kan de samenstelling van belang zijn, naast leeftijdscategorie ("peuters vragen andere voorzieningen dan pubers"), bijvoorbeeld herkomst (allochtoon, autochtoon?) terwijl de eisen die in landelijk gebied gesteld worden (draagvlak) anders zijn dan die in stedelijk gebied.

Er zijn enkele milieuproblemen die aandacht vragen. De luchtkwaliteit in Flevoland zal waarschijnlijk aan de normen blijven voldoen, maar er is kans op normoverschrijdingen nabij (stads)autowegen. Na 2010 zullen deze problemen afnemen door schonere vervoermiddelen. Er is een stijging van het aantal geluidgehinderde woningen door wegverkeer en door de luchthaven. De luchthaven brengt ruimtelijke beperkingen ten aanzien van woningbouwlocaties met zich mee. Geluidsoverlast is deels te ondervangen door sturing van verkeersstromen en maatregelen zoals stil asfalt en geluidwerende voorzieningen rond wegen en aan woningen. Ten aanzien van de overige milieucompartmenten zijn er geen grote problemen te verwachten, al blijven er altijd aandachtspunten (geuroverlast, externe veiligheid, voorkomen bodemverontreiniging). De drie varianten zijn hierin niet onderscheidend. De waterkwaliteit zal bij toename van de bevolking beïnvloed worden met een evenredige toename van de emissies, onder andere door toename van het aantal riooloverstorten. Verstedelijking vraagt derhalve inspanningen op het gebied van riolering (basisinspanning), duurzaam bouwen (uitspoeling van materialen) en duurzaam beheer (o.a. terugdringen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen). De waterbergingscapaciteit in stedelijk gebied voldoet in Flevoland momenteel aan de eisen. Mits hier aandacht aan besteed wordt, bijvoorbeeld door voldoende open water (10%) geeft dit geen problemen. Beleidsdoelen op het gebied van duurzame energie en duurzaam grondstoffengebruik

vergen bij een hoge groeivariant extra inspanningen om de gestelde percentages te halen. Het bouwgrondstoffengebruik ligt in deze variant hoger dan in de periode tot 2006.

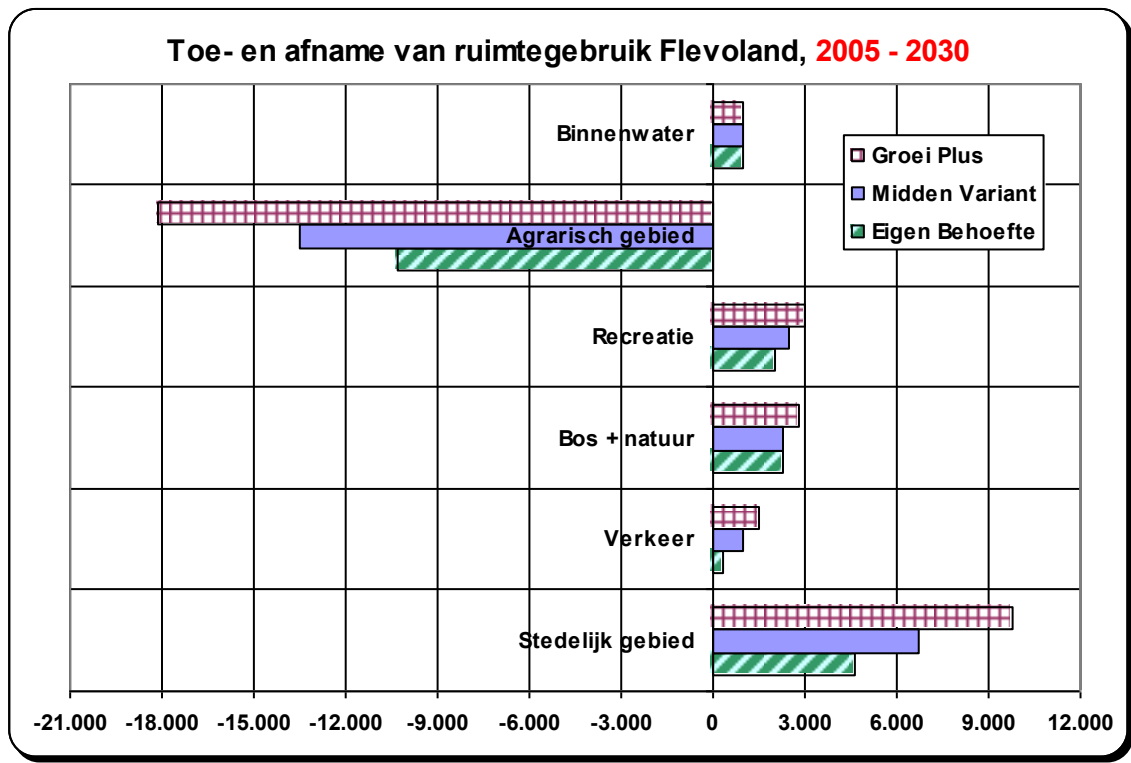
In deze variant is er sprake van forse stedelijke druk op het landelijk gebied. Dit zal verweving van stedelijk en landelijk gebied met zich meebrengen. De landbouw in Flevoland zal minder ruimte hebben. Een deel van de landbouw zal zich oriënteren op de wereldmarkt, met geconcentreerde of verspreide veehouderij, dit laatste afhankelijk van de ontwikkelingen in de mestwetgeving. Er is sprake van schaalvergroting en intensivering. Maar er zijn ook flinke ontwikkelingen in landbouw met verbreding van de bedrijfsvoering en menging met andere functies, zeker nabij stedelijk gebied. Ook zullen er meer woningen worden gebouwd in landelijk gebied, op vrijkomende erven, bij de dorpen, en milieus met lage dichtheden, zoals landgoederen. Op vrijkomende erven worden ook kleine bedrijven opgezet, wat de leefbaarheid en het draagvlak voor voorzieningen op het platteland vergroot. De begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur is nu al vrijwel compleet. Dit betekent dat er voor dit doel geen grote ruimteclaims meer komen waarmee in het nieuwe Omgevingsplan rekening gehouden dient te worden. Uitruil en herbegrenzing zijn aan de orde. Door de stedelijke uitbreiding zal boscompensatie nodig zijn en is er forse behoefte aan extra groene uitloopgebieden. Er zijn in het kader van compensatie nieuwe/ andere gebieden nodig. De ontwikkeling van een groen-blauwe zone in Zuidelijk Flevoland zal ruimte vragen; ook voor een natuurcomponent die zowel mono- als multifunctioneel kan zijn; genoemd wordt circa 3000-3500 ha., w.v. 1200 ha natuur (incl. gebruiksnatuur), 500 ha water en 1400 ha bos (compensatie die genoemd wordt voor/door Almere). In de grote wateren zal natuurontwikkeling plaatsvinden als compensatie van het buitendijks bouwen. Een sterke toename van inwoners en woningen betekent een grotere vraag naar (duurzame) energie. Dit zal gevolgen hebben voor het landelijk gebied en het landschap, omdat er meer windenergie moet worden opgewekt (grotere, niet zozeer meer, molens). Ook andere energiebronnen komen nadrukkelijk in beeld, zoals de (grootschalige) teelt van biomassa en alternatieve bronnen. De sector recreatie en toerisme wordt een belangrijke economische drager en zal daarmee meer beeldbepalend zijn in het landelijk gebied en zal een grote diversiteit kennen. In deze sector is zeker ook sprake van buitendijkse ontwikkelingen. Het landschap zal er anders uit komen te zien, door de groei van de recreatiesector, schaalvergroting in de landbouw, landgoederen, functiemenging en het ontstaan van kleinschalige functies en door ontwikkelingen op het gebied van windenergie (minder en grotere molens) en biomassateelt. Water- en milieukwaliteit vormen aandachtspunten in het landelijk gebied. De Europese kaderrichtlijn water stelt eisen ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten die effecten op het landgebruik zullen hebben. In combinatie met de mestwetgeving zal dit gevolgen hebben voor de Flevolandse landbouw en invloed hebben op het soort bedrijvigheid: akkerbouw of veeteelt. Omdat de Flevolandse waterkwaliteit per gebied verschilt, is het waarschijnlijk dat de eisen of randvoorwaarden ook per gebied anders zullen zijn. Door de forse bevolkingsgroei zal ook de emissie van rioolwaterzuiveringsinstallaties op het watersysteem toenemen. De waterbergingsopgave is weliswaar autonoom en bedraagt in alle varianten 14 miljoen kubieke meter, maar bij bouwen in bergingsgebieden (Almere) is er een grotere opgave elders in het landelijk gebied.

6. Ruimtegebruik 2005-2030

Om enig inzicht te krijgen in de ruimtelijke consequenties van de drie varianten is een raming gemaakt van het ruimtebeslag voor wonen en verstedelijking in de komende decennia. Daarbij is gebruik gemaakt van gegevens uit de CBS Bodemstatistiek, waarbij een indeling in een beperkt aantal hoofdgroepen is gemaakt. Vervolgens is een inschatting gemaakt van de wijzigingen in het ruimtegebruik onder de drie varianten. De tabel geeft de wijzigingen in het ruimtegebruik per functie weer. Opgemerkt moet worden dat de dichtheden van de woongebieden constant zijn gehouden. Uiteraard is ruimtebeslag niet allesbepalend voor wat er in een gebied gebeurt. De tabel geeft enig inzicht in de orde van grootte van de in het Omgevingsplan te maken ruimtelijke keuzes en keuzes in functiecombinaties.

De opgave voor waterberging is in alle drie de varianten gelijk. Dat verklaart dat er geen verschil in de toename van de hoeveelheid binnenwater tussen de drie varianten is weergegeven. Voor bos en natuur geldt dat verwacht wordt dat zich in de Groei plus variant extra impulsen voordoen ten opzichte van de andere twee, ook als compensatie voor omvangrijke verstedelijking

7. Achtergrondinformatie tabellen

Tabel 7.1 Stedelijk gebied

Bevolking	366.000	+110.000 (477.000)	+ 177.000 (544.000)	+280.000 (647.000)
Woningen	140.850	+58.750	+87.050	+131.150
Ontwikkeling werkgelegenheid / arbeidsplaatsenratio volgens CPB	115.000 (68%) (2003)	+49.000 (69%, strong europe)	+49.000 (61%, strong europe)	+75.000 (59%, global economy)
Werkgelegenheid/arbeitsplaatsenratio (taakstelling)	115.000 (68%) (2003)	+75.000 (80%, strong europe)	+100.000 (80%, strong europe)	+175.000 (90%, global economy)
Bedrijventerreinen (ha streefcijfer)	1400 netto (2003) 2100 bruto	+800 netto +1.200 bruto	+1100 netto +1650 bruto	+2100 netto + 3150 bruto
Kantoren (m2 streefcijfer)	900.000 (2003)	+770.000	+980.000	+ 1.400.000
Vliegveld	Businessluchthaven	Businessluchthaven	Groei binnen PKB, tot 3-4 miljoen passagiers, impuls werkgelegenheid.	5 miljoen passagiers (wijziging PKB), forse impuls werkgelegenheid.
Mobiliteit	2005 = 100%	Toename mobiliteit met 75%	Toename mobiliteit met 115%	Toename mobiliteit met 150%
Voorzieningen	Onderwijs	Basis, middelbaar, hoger	Geringe groei, compleet maken kwalificatiestructuur	Groei, compleet maken kwalificatiestructuur, HBO
	Ouderenzorg	Behoefte 2005 = 100%	+102%	+128%
	Jeugdzorg	Behoefte 2005 = 100%	+18%	+34%
Luchtkwaliteit Fijn stof/NO2	Geen knelpunten	Plaatselijk normoverschrijding nabij (stads)autowegen (2010)	Plaatselijk normoverschrijding nabij (stads)autowegen (2010)	Diverse normoverschrijdingen nabij (stads)autowegen (2010)
Geluid	Beperkt aantal gehinderde woningen door wegverkeer	Lichte stijging aantal gehinderde woningen door wegverkeer	Stijging aantal gehinderde woningen door wegverkeer; geringe hinder door luchthaven	Stijging gehinderde woningen wegverkeer; op diverse plaatsen hinder door luchthaven.
Milieu overig	Geen knelpunten	Bij voortgezet beleid geen knelpunten	Bij voortgezet beleid geen knelpunten	Bij voortgezet beleid geen knelpunten
Water	Geen knelpunten	Toename inspanning t.a.v. waterberging en waterkwaliteit evenredig met groei	Toename inspanning t.a.v. waterberging en waterkwaliteit evenredig met groei	Toename inspanning t.a.v. waterberging en waterkwaliteit evenredig met groei
Energieverbruik in Petajoule/jaar	24,1	31,4	35,8	42,5
Taakst. duurzame energie (25% en 50%, in petajoule per jaar)	6,0 / 12,0	7,8 / 15,6	8,9 / 17,8	10,6 / 21,2
Gebruik grondstoffen (mij m3/jr)	1,16	0,45	0,83	1,5

Tabel 7.2 ontwikkeling infrastructuur

Onderstaande tabel geeft een inschatting van de benodigde infrastructuur in de drie varianten, weergegeven in de vorm van beleidskeuzes. Het mag duidelijk zijn dat zich ook op dit moment al een aantal knelpunten voordoet die om een oplossing vragen.

Infra (rijk)	Eigen behoefte	Middenvariant	Groei+
Verbreiden Hollandse Brug	X-----	-----	----->
A6 – A9	X-----	-----	----->
A6 (Stad West – Buiten)	X-----	-----	----->
A6 (Almere Buiten – Lelystad)	X-----	-----	----->
N/A50 (2x2)	X-----	-----	----->
IJmeerverbinding / Zuiderzeelijn		X-----	----->
A27 (Stichtsebrug) capaciteitsuitbreiding		X-----	----->
A30 / N30			X----->
Stichtselijn			X----->

Infra (provincie)	Eigen behoefte	Middenvariant	Groei+
N23 (2x1 + capaciteitsuitbreiding Roggebot)	X-----	-----	----->
N23 (2x2)		X-----	----->
Hogering West	X-----	-----	----->
Hogering (geheel)			X----->
Waterlandseweg (verdubbeling)		X-----	----->
Nijkerkerbrug (verdubbeling)	X-----	-----	----->
Nijkerkerweg / Gooiseweg		X-----	----->
Capaciteitsuitbreiding verbindingen Elburg / Harderwijk / Nijkerk (bezien in relatie met aanleg A30)			X----->

Tabel: 7.3 Bevolkingsomvang van Flevoland naar gemeente volgens de drie scenario's

Inwoners	01-jan 2005	2005 - 2010	Toename		
			2010 - 2030		
			E.B.	M.V.	G.P.
Almere	175.000	21.000	39.000	81.000	151.000
Dronten	38.150	4.000	6.000	13.000	19.000
Lelystad	70.500	5.000	8.000	17.000	33.000
Noordoostpolder	46.150	3.000	6.000	11.000	19.000
Urk	17.300	2.000	8.000	9.000	10.000
Zeewolde	19.200	3.000	5.000	8.000	10.000
Flevoland	366.300	38.000	72.000	139.000	242.000

Woningen	01-jan 2005	2005 - 2010	Toename		
			2010 - 2030		
			E.B.	M.V.	G.P.
Almere	68.400	10.000	22.000	40.000	70.000
Dronten	13.900	2.000	4.000	6.000	9.000
Lelystad	29.250	3.000	6.000	10.000	17.000
Noordoostpolder	17.700	1.600	3.000	6.000	9.000
Urk	5.000	600	2.600	3.000	3.000
Zeewolde	6.600	1.500	2.400	3.000	5.000
Flevoland	140.850	18.700	40.000	68.000	113.000

Tabel 7.4 : Landelijk gebied			
	Eigen Behoefte	Middenvariant	Groei +
Natuur	Autonoom: realisatie EHS inclusief robuuste verbinding. Eventueel enige boscompensatie	Autonoom: realisatie EHS inclusief robuuste verbinding. Boscompensatie	Autonoom: realisatie EHS inclusief robuuste verbinding. Boscompensatie
Groen	Beperkte behoefte aan extra groene uitloopgebieden	Behoefte aan extra groene uitloopgebieden, o.a. bij robuuste zone middengebied	Forse behoefte aan extra groene uitloopgebieden, o.a. bij robuuste zone middengebied
Waterberging	Autonoom; bergingsopgave 14 miljoen kuub cf. stroomgebiedvisie	Autonome bergingsopgave: bij bouwen in bergingsgebieden (Almere) grotere opgave elders in Landelijk gebied	Autonome bergingsopgave: bij bouwen in bergingsgebieden (Almere) grotere opgave elders in Landelijk gebied
Landbouw	Accent op wereldlandbouw: schaalvergroting en intensivering	Accent op wereldlandbouw, maar wel kansen voor verbrede landbouw	Wereldlandbouw belangrijk, maar ook flinke impulsen voor verbrede landbouw
Recreatie (gebruik)	Geringe groei door grotere behoefte recreatief uitloopgebied	Groei door grotere behoefte recreatief uitloopgebied	Forse groei door grotere behoefte recreatief uitloopgebied
Toerisme (verblijf)	Relatief autonoom: groei	Relatief autonoom; enigszins sterkere groei dan bij EB vanwege groter aandeel inwoners	Relatief autonoom; enigszins sterkere groei dan bij MV vanwege groter aandeel inwoners
Werken in landelijk gebied	Werkgelegenheid in landbouw relatief constant; groei in toerisme/recreatie	Idem, enige ontwikkelingen stadsrand	Forse groei werkgelegenheid toerisme/recreatie plus impuls door diversiteit bedrijvigheid
Leefbaarheid platteland	Afname aantal agrarische bedrijven	Afname aantal agrarische bedrijven, kansen andere kleinschalige activiteiten	Afname agr. bedr., maar impuls voor andere kleinschalige activiteiten in het landelijk gebied
Vrijkomende erven	Voornameelijk gebruikt voor wonen in het landelijk gebied	Wonen, kansen voor bedrijvigheid	Impuls voor bedrijvigheid, ontwikkelen (luxe) woonmilieus
Duurzame energie	Windmolens, biomassa	Extra opgave duurzame energie: extra capaciteit windmolens, biomassa	Forse extra opgave DE: extra windenergie, biomassa, alternatieve bronnen.
Wonen	Beperkte groei wonen in landelijk gebied	Groei wonen in landelijk gebied	Ontwikkeling milieus met lage dichtheden, landgoederen

Tabel 7.4 Landelijk gebied

8. Relatie verstedelijkingsvarianten met CPB/RIVM scenario's en CBS-bevolkingsprognose

Het Centraal Planbureau (CPB) heeft voor Nederland vier economische toekomstscenario's opgesteld voor de lange termijn. Op basis hiervan zijn eveneens vier lange-termijn bevolkingsscenario's voor Nederland vervaardigd. Ook het RIVM werkt met deze scenario's in de vier wereldbeelden van haar duurzaamheidsverkenning "Kwaliteit en Toekomst - verkenning van duurzaamheid"

- Global Economy (RIVM: Mondiale Solidariteit) gaat uit van hoge economische groei (gemiddeld 2,5%) en versoering van de welvaartsstaat. De bevolking groeit snel tot 20,3 miljoen in 2050. Dit scenario verwacht per vrouw gemiddeld 1,9 kind en een sterke economische groei gaat gepaard met een gezonde levensstijl. Er zijn doorbraken in medische technieken en de hoge kosten van de gezondheidszorg zijn door de welvaart betaalbaar. Door de hoge economische groei komen er veel (arbeids)migranten naar Nederland.

Global Economy sluit aan bij de Variant Groei Plus in Flevoland.

- Strong Europe (RIVM: Zorgzame Regio) ziet zorg voor de zwakkeren in de samenleving samengaan met matige economische groei (gemiddeld 1,5%). De bevolking groeit relatief snel tot 19,2 miljoen inwoners in 2050. Ook hier gemiddeld 1,9 kind per vrouw. De overheid doet veel aan preventie en de gezondheidszorg is toegankelijk en goedkoop. Door lagere economische groei veel minder (arbeids)migranten. Wel laat Strong Europe veel gezins- en asielmigranten toe. De levensverwachting voor vrouwen bedraagt, net als bij Global Economy, 85 jaar.

Strong Europe komt overeen met de Middenvariant van Flevoland, vanwege de veronderstelde bevolkingsgroei en economische groei.

- Transatlantic Market (RIVM: Mondiale Markt) kent grote verschillen tussen rijk en arm. De economische groei is laag (gemiddeld 0,6%). De bevolking groeit traag en ligt in 2050 op 16,8 miljoen, evenveel als het aantal dat het CBS kort na 2010 verwacht. Dit scenario voorziet een laag geboortecijfer, veel paren hebben het niet breed en kinderopvangvoorzieningen zijn er amper, terwijl grote groepen geen gezonde levensstijl hebben.

Transatlantic Market is niet eenvoudig te vertalen naar een variant voor Flevoland.

- Regional Communities (RIVM: Veilige Regio) handhaaft de huidige verzorgingsstaat. Er is sprake van een lage economische groei (gemiddeld 0,6%) en de Nederlandse bevolking gaat krimpen en komt uit op 15,1 miljoen inwoners in 2050, evenveel als in 1992. De lage economische groei en een hoge werkloosheid leiden ertoe dat veel paren afzien van kinderen en door de lagere economische groei zijn er tevens minder (arbeids)migranten. Ook hier grote groepen die geen gezonde levensstijl hebben. De gezondheidszorg is vooral gericht op basisvoorzieningen.

Dit scenario sluit het meest aan bij de Variant Eigen Behoeftte in Flevoland.

De bevolkingsprognose van het CBS (december 2004) voorziet voor Nederland 16,9 miljoen inwoners in 2050 en bevindt zich daarmee iets onder het midden van de bandbreedte van de vier lange-termijn scenario's van het CPB. De bevolkingsomvang van Nederland neemt volgens de CBS-Prognose toe van 16,3 miljoen inwoners nu via 16,6 in 2015 tot 17,0 miljoen in 2030. Om vervolgens ongeveer gelijk te blijven tot 2040 en daarna te dalen tot 16,9 miljoen in 2050. Tot 2025 à 2030 neemt de bevolking van Nederland dus nog toe, met nog circa driekwart miljoen inwoners. In dezelfde periode zal het aantal huishoudens, vooral van belang voor het ramen van de woningbehoefte, met ongeveer dezelfde omvang toenemen, van 7,1 miljoen nu tot circa 8 miljoen in 2030, om vanaf dat jaartal ongeveer constant te blijven. Afgezet tegen de scenario's geeft dat het volgende beeld. Sinds 1980 is Flevoland verantwoordelijk voor 5 van de toename van het aantal woningen in Nederland. In de Eigen behoefte variant neemt Flevoland 5% van de toename van het aantal woningen voor haar rekening, in de Middenvariant ligt dit op 9% en in de Groei Plus variant ligt het op een kleine 15%.

9. Literatuur

- Woonvisie Flevoland 2004
- Een nieuw rapport voor water; Provincie Flevoland & Waterschap Zuiderzeeland, 2004
- Waterverkenningen; Water in het OPF-2, provincie/waterschap Zuiderzeeland, november 2004
- Toekomstverkenning-Bevolking-en-Wonen-Cijfers
- Prognosecijfers-Toekomstverkenning
- De Milieuverkenning- Provincie Flevoland, MPV, april 2004
- De toestand van de natuur
- Sociaal rapport Flevoland
- Visie werklocaties, buro Buiten
- Economische analyse van de landbouw t.b.v. de Kaderrichtlijn water, Tauw
- RPD-studie Luchthaven Lelystad